

С 5
С 69

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ

СОЦІОЛОГІЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Для студентів
вищих
закладів
освіти

СОЦІОЛОГІЯ

Підручник

5-те видання, виправлене

*За редакцією доктора соціологічних наук,
професора В. М. Пічі*

Затверджено Міністерством освіти і науки України

“Новий Світ-2000”
Львів-2016

УДК 301
ББК 60.5я2
С-39

*Затверджено Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів вищих закладів освіти*

Рецензенти:

- В. Є. Пилипенко* – доктор соціологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту соціології НАН України
- М. І. Пірен* – доктор соціологічних наук, професор Академії державного управління при Президенті України
- А. М. Маковецький* – доктор соціологічних наук, професор Чернівецького Національного університету ім. Ю. Федьковича
- Н. С. Грицишин* – викладач соціології, директор Львівського училища культури і мистецтв

С-39 Соціологія: Підручник / 5-те вид., стереотипне. За редакцією В. М. Піча – Львів: “НовийСвіт-2000”, 2016. – 296с.

ISBN 966-7827-39-9 “Новий Світ-2000”

У підручнику розглядаються загальні проблеми соціології як науки про суспільство і соціальні відносини, основи спеціальних і галузевих теорій, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою підготовки спеціалістів, бакалаврів, магістрів а також методологія конкретних соціологічних досліджень.

Для студентів, викладачів вищих навчальних закладів та широкого кола зацікавлених соціологією.

УДК 301
ББК 60.5я2

ISBN 966-7827-39-9 “Новий Світ-2000”

© В. М. Піча, В. Є. Савка,
Л. Д. Климанська та ін. 2016
© “Новий Світ-2000”, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	6
ТЕМА 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКА, ЇЇ ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ І ФУНКЦІЇ	8
1.1. Соціологія та її місце в системі сучасних наук.....	8
1.2. Об'єкт і предмет соціології.....	9
1.3. Закони, категорії і методи соціології.....	10
1.4. Структура і рівні соціологічного знання.....	13
1.5. Основні функції соціології.....	18
1.6. Зв'язок соціології з іншими суспільними науками.....	19
Резюме.....	22
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	23
ТЕМА 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СОЦІОЛОГІЇ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ, США ТА В УКРАЇНІ	24
2.1. Виникнення і розвиток соціології як окремої науки.....	24
2.2. Основні етапи і напрями американської і західноєвропейської соціології ХХ ст.....	31
2.3. Соціологічна думка України.....	47
Резюме.....	60
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	61
ТЕМА 3. СУСПІЛЬСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА	62
3.1. Сутність та типологія суспільств.....	62
3.2. Розвиток суспільств.....	70
Резюме.....	82
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	82
ТЕМА 4. СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА ТА СОЦІАЛЬНА СТРАТИФІКАЦІЯ	84
4.1. Сутність та основні елементи соціальної структури.....	84
4.2. Соціальна стратифікація: поняття та види.....	95
Резюме.....	105
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	105
ТЕМА 5. ОСОБИСТІСТЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	107
5.1. Поняття особистості. Особливості соціологічного аналізу особистості.....	107
5.2. Соціалізація особистості: сутність, агенти, етапи.....	110
5.3. Соціальний статус і соціальні ролі особистості.....	112
5.4. Соціальна структура особистості.....	116

5.5. Соціальні регулятори діяльності та проблеми девіантної поведінки	118
5.6. Соціальні типи особистості.....	120
5.7 Нові тенденції взаємодії людини і суспільства у сучасних умовах.....	122
ТЕМА 6. ЕКОНОМІЧНА СОЦІОЛОГІЯ.....	126
6.1. Виникнення і розвиток економічної соціології, її суть і зміст...	126
6.2. Соціологія економічної і соціальної сфер.....	128
6.3. Основні наукові напрями економічної соціології.....	131
6.4. Місце економічної культури в економічній соціології.....	132
6.5. Взаємозв'язок економічної соціології з іншими науками.....	133
Резюме.....	135
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	135
ТЕМА 7. СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ.....	137
7.1. Предмет соціології праці та управління.....	137
7.2. Зв'язок соціології праці та управління з іншими науками про працю.....	142
7.3. Соціологія праці й управління і менеджмент.....	145
ТЕМА 8. СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ.....	137
8.1. Предмет соціології політики.....	149
8.2. Галузі соціології політичних відносин.....	152
8.2.1. Соціологія політичних рухів і партій.....	152
8.2.2. Соціологія держави.....	158
8.2.3. Соціологія міжнародних відносин.....	161
Резюме.....	163
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	163
ТЕМА 9. СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ.....	165
9.1. Предмет соціології культури, її структура та функції.....	165
9.2. Основні поняття, категорії та сфери соціології культури.....	170
9.3. Нова соціально-культурна реальність та розвиток національно-культурної культури	173
Резюме.....	178
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	178
ТЕМА 10. СОЦІОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ.....	165
10.1. Предмет соціології релігії та її функції.....	179
10.2. Релігія як соціальний інститут.....	182
10.3. Сучасна релігійна ситуація в Україні.....	185

ТЕМА 11. СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ	191
11.1. Місце соціології молоді у системі соціологічного знання та у державній молодіжній політиці.....	192
11.2. Основні поняття і категорії соціології молоді.....	194
11.3. Стан дослідження молодіжних проблем та необхідність розвитку соціології молоді в Україні.....	199
ТЕМА 12. СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї	206
12.1. Сім'я як об'єкт соціологічного вивчення.....	206
12.2. Сім'я як соціальний інститут і як мала соціальна група.....	212
12.3. Основні функції сім'ї та тенденції її розвитку.....	215
Резюме.....	222
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	223
ТЕМА 13. СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ	224
13.1. Поняття конфлікту, його соціальна природа та функції у суспільстві.....	224
13.2. Історія становлення соціології конфлікту. Сучасні соціологічні теорії конфлікту.....	227
13.3. Структура та динамічні показники конфліктів.....	231
13.4. Причини й умови виникнення конфліктів.....	234
13.5. Управління соціальними конфліктами.....	237
13.6. Соціальні конфлікти у сучасній Україні.....	240
Резюме.....	242
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	243
ТЕМА 14. ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, МЕТОДИ ЗБИРАННЯ ТА АНАЛІЗУ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	244
14.1. Конкретно-соціологічне дослідження: поняття, етапи, види...	244
14.2. Програма і робочий план конкретно-соціологічного дослідження. Вибірка.....	249
14.3. Методи збору та аналізу соціологічної інформації.....	257
Резюме.....	273
Запитання для роздумів, самоперевірки, повторення.....	274
ЛІТЕРАТУРА	276